

19. 1. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úhrada za poskytování sociální služby

Kolik zaplatím za poskytování sociální služby? Mám nárok na slevu, když mám nízký příjem? Jsou nějaké sociální služby zdarma? Tyhle otázky, nebo alespoň jednu z nich, si jistě položil každý člověk, který hledal pro sebe nebo svého příbuzného vhodnou sociální službu. Odpovědi na tyto otázky jsou předmětem tohoto článku.

Obsah článku bude rozdělen do několika částí, a to do části zabývající se právní úpravou úhrady za poskytování sociálních služeb, sociálními službami poskytovanými bez úhrady a za úhradu, příspěvkem na péči a úhradou za péči, maximální výší úhrady za ubytování, stravu a za poskytování úkonů, minimálním zůstatkem příjmu po zaplacení úhrady a na závěr bude stručná zmínka o inspekci poskytování sociálních služeb.

Právní úprava úhrady za poskytování sociální služby

Poskytování sociálních služeb upravuje zákon č. [108/2006](#) Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“). Ustanovení upravující úhradu za poskytování sociálních služeb a její výši obsahují § 71 až 77 zákona o sociálních službách.

Výše úhrady za poskytování sociální služby (dále jen „úhrada“) musí být uvedena ve smlouvě o poskytování sociální služby (dále jen „smlouva“) uzavřené mezi osobou, které bude nebo je sociální služba poskytována (dále jen „osoba“) a poskytovatelem sociální služby (dále jen „poskytovatel“). Výše úhrady je jednou z povinných náležitostí smlouvy. [\[1\]](#)

Ve vztahu k úhradě jsou v zákoně o sociálních službách rozlišovány dva druhy sociálních služeb:

- sociální služby poskytované bez úhrady,
- sociální služby poskytované za úhradu.

Sociální služby poskytované za úhradu je také možné rozdělit do dvou skupin. Do první skupiny patří sociální služby poskytované za úhradu, jejichž výše není nijak omezena a záleží pouze na poskytovateli, jakou výši úhrady stanoví. Druhou skupinu představují sociální služby poskytované za úhradu, která nesmí překročit maximální možnou výši stanovenou prováděcím právním předpisem. Tímto prováděcím právním předpisem je vyhláška č. [505/2006](#) Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“).

Zákon o sociálních službách obsahuje výčet druhů sociálních služeb a stanoví pro každou sociální službu rozsah základních činností, které musí být poskytovatelem vždy zajištěny. Rozsah úkonů jednotlivých základních činností v závislosti na druhu sociální služby upravuje právě vyhláška, v níž je současně určeno, za jaké úkony se platí úhrada a v jaké výši.

Sociální služby poskytované bez úhrady

Zákon o sociálních službách v § 72 vyjmenovává druhy sociálních služeb, za jejichž poskytování osoby nehradí a využívají je zdarma. Jedná se o tyto sociální služby:

- sociální poradenství,

- raná péče,
- telefonická krizová pomoc,
- tlumočnické služby,
- krizová pomoc,
- služby následné péče (*výjimkou je poskytnutí ubytování, stravy, nebo pomoci se zajištěním stravy*),
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,
- terénní programy,
- sociální rehabilitace (*výjimkou je poskytnutí ubytování, stravy, pomoci při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu*),
- kontaktní centra,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- sociálně terapeutické dílny (*výjimkou je poskytnutí stravy nebo pomoci při zajištění stravy*),
- intervenční centra,
- centra duševního zdraví.

Za poskytování těchto sociálních služeb nelze sjednat úhradu. Výjimkou jsou pouze některé činnosti v rámci sociální služby následné péče, sociální rehabilitace nebo v rámci služeb sociálně terapeutických dílen. Za poskytování těchto činností je možné sjednat úhradu, ale její výše nesmí přesáhnout maximální možnou výši stanovenou ve vyhlášce. V těchto případech jsou maximální možné výše úhrad následující:

- služba následné péče: za poskytnutí ubytování je možné sjednat úhradu maximálně ve výši 240 Kč, a to včetně provozních nákladů. Za poskytnutí stravy nebo pomoci se zajištěním stravy spočívající v zajištění celodenní stravy lze sjednat úhradu maximálně ve výši 235 Kč za celodenní stravu v rozsahu alespoň 3 hlavních jídel, nebo maximálně ve výši 105 Kč za oběd, a to včetně provozních nákladů;
- sociální rehabilitace: za poskytnutí ubytování je možné sjednat úhradu maximálně ve výši 280 Kč, a to včetně provozních nákladů. Za poskytnutí stravy nebo pomoci se zajištěním stravy spočívající v zajištění celodenní stravy lze sjednat úhradu maximálně ve výši 235 Kč za celodenní stravu v rozsahu alespoň 3 hlavních jídel, nebo maximálně ve výši 105 Kč za oběd, a to včetně provozních nákladů. Za pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu lze sjednat úhradu maximálně ve výši 135 Kč za hodinu, pokud je sociální služba poskytována v rozsahu vyšším než 80 hodin měsíčně, nebo ve výši 155 Kč, pokud je sociální služba poskytována v rozsahu menším než 80 hodin měsíčně; poskytovatel je povinen výši úhrady poměrně snížit v případě, kdy poskytnutí této činnosti netrvá celou hodinu;
- sociálně terapeutické dílny: za poskytnutí stravy nebo pomoci se zajištěním stravy spočívající v zajištění celodenní stravy lze sjednat úhradu maximálně ve výši 235 Kč za celodenní stravu v rozsahu alespoň 3 hlavních jídel, nebo maximálně ve výši 105 Kč za oběd, a to včetně provozních nákladů.

Sociální služby poskytované za úhradu bez omezení její maximální výše

Poskytovatel dvou níže uvedených sociálních služeb není nijak omezen při sjednání výše úhrady za poskytování sociální služby. Při stanovení výše úhrad by však poskytovatel těchto služeb měl vzít v potaz druh poskytovaných sociálních služeb a okruh osob, pro které jsou určeny. Tyto sociální služby jsou určeny osobám bez přístřeší, které mají většinou velmi nízké příjmy, nebo naprosto žádné příjmy. Jsou jim určeny tyto sociální služby:

- noclehárny,
- nízkoprahová denní centra.

Poskytovatel sociálních služeb noclehárny není zákonem o sociálních službách nijak omezen ve stanovení výše úhrady za ubytování, proto je požadavek na zohlednění okruhu osob, pro které je sociální služba určena pouhým nevymahatelným apelem. V případě poskytování sociální služby nízkoprahová denní centra smí poskytovatel stanovit úhradu pouze za stravu, ale opět není zákonem o sociálních službách nijak omezen v její maximální výši.

Úhradu za poskytování sociální služby noclehárny může poskytovatel stanovit v podstatě v jakékoliv výši. Osoby využívající noclehárny mohou získat prostředky na úhradu noclehu ze systému pomoci v hmotné nouzi, a to prostřednictvím dávky mimořádné okamžité pomoci. Podle zákona o pomoci v hmotné nouzi [2] je úhrada za nocleh nezbytným jednorázovým výdajem. Osobě, žádající o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu nezbytného jednorázového výdaje může být tato dávka přiznána až do výše jednorázového výdaje, tedy ve výši rovnající se úhradě za nocleh.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi uvádí jen některé příklady úhrad, které jsou považovány za nezbytný jednorázový výdaj. Neobsahuje úplný a konečný výčet. Jednorázový výdaj musí být pouze nezbytný a osoba nesmí mít, vzhledem ke svým sociálním a majetkovým poměrům, dostatečné prostředky k jeho úhradě. Při splnění těchto podmínek lze přiznat dávku mimořádné okamžité pomoci ve výši úhrady i v případě využívání sociální služby nízkoprahové denní centrum.

Sociální služby poskytované za úhradu se stanovenou maximální výší

Sociální služby poskytované za úhradu jsou v zákoně o sociálních službách uvedeny v § 73 až 76. Poskytovatelé nemohou za jejich poskytování sjednat s osobou vyšší úhradu, než je možné dle zákona o sociálních službách a vyhlášky. V případě, že by úhrada byla sjednána vyšší, jednalo by se o porušení zákona. Maximální výše úhrad jsou stanoveny pro:

- týdenní stacionáře,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- domovy pro seniory,
- domovy se zvláštním režimem,
- sociální služby poskytované ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče,
- osobní asistence,
- pečovatelská služba,
- tísňová péče,
- průvodcovské a předčitatelské služby,
- podpora samostatného bydlení,
- odlehčovací služby,
- centra denních služeb,
- denní stacionáře,
- chráněné bydlení,
- centra sociálně rehabilitačních služeb,
- azylové domy,
- domy na půl cesty,
- terapeutické komunity,
- služby následné péče.

Příspěvek na péči a úhrada za péči

Zákon o sociálních službách v § 73 odst. 1 přímo vyjmenovává sociální služby, ve kterých osoby hradí úhradu za péči ve výši přiznaného příspěvku na péči. Těmito sociálními službami jsou:

- domovy pro osoby se zdravotním postižením,

- domovy pro seniory,
- domovy se zvláštním režimem,
- sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče.

Výjimkou je sociální služba týdenní stacionáře, kde osoby hradí úhradu za péči ve výši přiznaného příspěvku na péči, ale rovnající se 75 % jeho výše. U těchto pěti sociálních služeb je maximální výše úhrady za péči stanovena v závislosti na výši příspěvku na péči, který náleží poskytovateli buď zcela, nebo ve výši 75 %.

V případě, kdy osoba příspěvek na péči přiznaný nemá, nelze stanovit úhradu za péči. Zákon o sociálních službách je totiž v oblasti úhrad postaven na zásadě ochrany příjmů osob. Navíc ustanovení § 73 odst. 4 zákona o sociálních službách jednoznačně stanoví:

„Úhrada za péči se stanoví při poskytování

a) pobytových služeb, s výjimkou týdenních stacionářů, ve výši přiznaného příspěvku,

b) pobytových služeb v týdenních stacionářích maximálně ve výši 75 % přiznaného příspěvku.“

Pro stanovení úhrady za péči musí být splněny současně dvě podmínky:

- osobě musí být poskytována pobytová sociální služba,
- osoba musí mít přiznaný příspěvek na péči.

V praxi se však stává, že poskytovatel započne poskytovat sociální službu osobě bez přiznaného příspěvku na péči a do doby, než bude ukončeno správní řízení o přiznání příspěvku na péči, sjedná s touto osobou zálohovou platbu za poskytovanou péči. Jakmile je osobě příspěvek na péči přiznán, poskytovatel přijaté zálohové platby osobě vyúčtuje. Tento postup je však v rozporu se zákonem o sociálních službách, neboť mezi poskytovatelem a osobou dojde k sjednání úhrady za péči a osoba na základě smlouvy s poskytovatelem následně hradí úhradu za péči a ten ji přijímá.

Sjednávání zálohových plateb nelze odůvodnit podpůrným využitím občanského zákoníku ve vztahu k obsahu smlouvy. Občanský zákoník, jako předpis soukromého práva, nechává poměrně velký prostor pro smluvní volnost. Ta je však omezena těmi ustanoveními právního řádu, od kterých se není možné odchýlit. Takovými ustanoveními jsou právě ustanovení § 71 až 77 zákona o sociálních službách, která jasně určují způsob stanovení výše úhrady.

Sjednání zálohových plateb, tj. úhrad za péči, nelze ani odůvodnit tím, že do doby přiznání příspěvku na péči bude poskytovatel osobě péči poskytovat nikoliv jako základní činnost, ale jako činnost fakultativní. Zákon o sociálních službách pro každou sociální službu stanoví, které základní činnosti obsahuje. Poskytovatel poskytující sociální službu musí vždy zajistit poskytování základních činností stanovených pro jím poskytovanou sociální službu. Je otázkou, jak může poskytovatel poskytovat jedny a ty samé úkony jedné osobě s přiznaným příspěvkem na péči jako základní činnost a druhé osobě bez příspěvku na péči jako fakultativní činnost a současně postupovat v souladu s právem.

Postup poskytovatelů je do jisté míry pochopitelný, potřebují prostředky na provoz zařízení a poskytování sociální služby, ovšem nedostatky ve financování sociálních služeb nelze řešit porušováním zákona.

Maximální výše úhrady za poskytování ubytování

Pokud poskytovatel v rámci sociální služby poskytuje základní činnost poskytnutí ubytování, může stanovit za její poskytování částku maximálně ve výši 280 Kč za jeden den. Při poskytování sociálních

služeb terapeutické komunity a služby následné péče je možné stanovit maximální výši úhrady za jeden den ubytování ve výši 240 Kč. Za poskytnutí ubytování při poskytování sociální služby domy na půl cesty je maximální výše úhrady stanovena ve výši 170 Kč za jeden den. Při ubytování v azylovém domě může poskytovatel požadovat úhradu v maximální možné výši 170 Kč za jednu osobu za jeden den nebo v případě ubytování rodiny s dětmi 140 Kč za jednoho dospělého a 90 Kč za jedno dítě za jeden den.

Poskytovatel nemůže stanovit vyšší úhradu, než je stanovena v zákoně o sociálních službách, potažmo ve vyhlášce. Nutno uvést, že úhrada za ubytování je stanovena vždy za jeden den, proto při stanovení výše úhrad v jednotlivých měsících musí celková výše úhrady za poskytnutí ubytování za měsíc být rovna násobku úhrady za jeden den a počtu dní v příslušném měsíci.

Osoba využívající sociální službu domovy pro seniory, kde poskytovatel stanovil výši úhrady za ubytování za jeden den ve výši 280 Kč, tedy ve výši maximální úhrady, bude hradit za ubytování v měsíci:

- s počtem dní 28 částku ve výši 7 840 Kč,
- s počtem dní 29 částku ve výši 8 120 Kč,
- s počtem dní 30 částku ve výši 8 400 Kč,
- s počtem dní 31 částku ve výši 8 680 Kč.

V praxi se lze setkat s tím, že poskytovatelé stanoví úhradu za ubytování za použití koeficientu 30,4, nebo 30,42, jak lze snadno zjistit na internetu. Hodnota koeficientu vyjadřuje průměrný počet dní v jednom měsíci v průběhu jednoho roku s 365 dny ($365 \div 12 = 30,4$). Použití koeficientu pro stanovení výše úhrady však není v souladu se zákonem o sociálních službách a vyhláškou. Proč? Protože pokud osoba využívající sociální službu domovy pro seniory bude platit úhradu za ubytování stanovenou v maximální možné výši 280 Kč a vynásobenu koeficientem 30,4, bude celková výše úhrady za ubytování činit:

- v každém měsíci částku 8 512 Kč.

Pokud bude osoba hradit měsíčně částku 8 512 Kč za poskytnutí ubytování v domově pro seniory, tak v měsíci s počtem 28 dní zaplatí za poskytnutí ubytování o 672 Kč více, než je dovoleno zákonem. V měsíci s počtem dní 29 uhradí v rozporu se zákonem o sociálních službách navíc částku 392 Kč a v měsíci s počtem dní 30 uhradí navíc 112 Kč. Poskytovatel, který by takto úhradu za poskytnutí ubytování stanovil, by se dopustil porušení zákona o sociálních službách a přestupku dle § 107 odst. 2 písm. o) zákona o sociálních službách, neboť by stanovil/sjednal vyšší úhradu, než je maximální možná výše úhrady stanovená právními předpisy.

Poskytovatel by se přijetím částek nad rámec maximální možné úhrady stanovené vyhláškou dopustil rovněž bezdůvodného obohacení, neboť se na úkor jiného obohatil bez spravedlivého důvodu.

Někdo by mohl namítnout, že pokud osoba využívá sociální službu domovy pro seniory celoročně, tak naopak za celý rok zaplatí v celkovém součtu méně ($12 \times 8 512 = 102 144$ Kč je méně než 365×280 Kč = 102 200 Kč). Tento předpoklad však platí pouze a jedině tehdy, když je osobě poskytnuto ubytování v průběhu celého roku. Ovšem praxe je taková, že osoba začne využívat sociální službu poskytující ubytování v průběhu roku, nikoliv od 1. ledna. Rovněž k ukončení využívání sociální služby poskytující ubytování nedochází vždy jen k 31. prosinci, ale opět v průběhu roku. Uvádět zde příklady výpočtů v závislosti na dni započetí a dni ukončení využívání sociální služby poskytující ubytování není vhodné, protože existuje velmi mnoho variant.

Nezbývá proto než doporučit, v případě kdy chce mít poskytovatel stanovenou úhradu jako měsíční,

aby se držel zákona o sociálních službách i vyhlášky a úhradu stanovil vždy jako součin počtu dní v měsíci a výše úhrady stanovené za jeden den.

V případě, že by úmysl zákonodárce byl, aby osoby hradily ve všech měsících v průběhu celého roku jednotnou částku, stanovil by maximální možnou výši úhrady za měsíc, nikoliv za den.

Maximální výše úhrady za poskytování stravy

Za poskytování stravy vyhláška umožňuje poskytovatelům sociálních služeb sjednat maximální úhradu ve výši 235 Kč za celodenní stravu v rozsahu minimálně 3 hlavních jídel, nebo ve výši 105 Kč za oběd.

Ne ve všech sociálních službách musí být zajištěna celodenní strava vždy v rozsahu alespoň tří hlavních jídel. Jen pro srovnání: základní činnost poskytnutí stravy je součástí sociální služby denní stacionáře a domovy pro seniory. Vyhláška u obou sociálních služeb nestanoví stejný rozsah poskytnutí stravy. V denních stacionářích musí být zajištěna strava přiměřená době poskytování služby a odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování, zatímco v domovech pro seniory musí být zajištěna celodenní strava odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování, minimálně v rozsahu 3 hlavních jídel. Zjednodušeně lze sociální služby rozdělit na ty, které musí zajistit aspoň 3 hlavní jídla a na ty, které nemusí.

Poskytovatel denního stacionáře má určitý prostor pro vlastní úvahu a rozhodnutí v jakém rozsahu bude osobám zajišťovat stravu. Poskytovatel sociální služby domovy pro seniory takový prostor nemá, nemůže se rozhodnout zajišťovat jen snídani a oběd, nebo jinou kombinaci pouze dvou hlavních jídel, neboť je povinen zajistit minimálně 3 hlavní jídla denně.

Osoba využívající sociální službu není povinna odebrat všechna poskytovatelem nabízená jídla. Jedna věc je, že poskytovatel musí stravu zajistit. Druhá věc je, že osoba může, ale nemusí, nabídku stravy využít. Je na vůli osoby, zda a v jakém množství bude jídla zajištěná poskytovatelem odebírat.

V případě, kdy se osoba rozhodne odebírat stravu v plném rozsahu zajištěném poskytovatelem, lze sjednat úhradu až do maximální možné výše, tj. do 235 Kč. Pokud se rozhodne osoba odebírat pouze obědy, lze sjednat úhradu maximálně ve výši 105 Kč za oběd. Úhrady za další denní jídla (snídaně, večeře atp.) nejsou ve vyhlášce nijak upraveny. Není k tomu důvod, poskytovatel buď zajistí celodenní stravu, nebo oběd. Úhrada je stanovena za úkon, nikoliv za jídla jako taková.

Maximální výše úhrady za poskytování úkonů

Za poskytování sociálních služeb v pobytové formě je celková úhrada tvořena úhradou za stravu, ubytování a za péči. Jak bylo uvedeno výše, úhrada za stravu je součin úhrad za odebraná jídla v měsíci, úhrada za ubytování je součin úhrady za ubytování za jeden den a počtu dní v měsíci, úhrada za péči je stanovena vždy ve výši přiznaného příspěvku na péči, resp. ve výši 75 % jeho výše. Za nic jiného, kromě případných fakultativních činností, osoby využívající pobytové sociální služby neplatí, výjimkou je pouze sociální služba chráněné bydlení a centra sociálně rehabilitačních služeb v pobytové formě.

Za poskytování těchto dvou sociálních služeb a dále za poskytování sociální služby osobní asistence, průvodcovská a předčitatelská služba, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služba, centrum denních služeb a denní stacionář, hradí osoby úhradu za poskytování sociální služby podle skutečně spotřebovaného času nezbytného k zajištění úkonů. Pokud poskytování úkonů, včetně času nezbytného k jejich zajištění, netrvalo celou hodinu, výše úhrady se poměrně krátí. Maximální výše úhrady za poskytování úkonů je stanovena vyhláškou ve výši 135 Kč za hodinu, pokud je sociální služba poskytována v rozsahu vyšším než 80 hodin měsíčně, nebo 155 Kč za hodinu, pokud je

sociální služba poskytována v rozsahu menším jak 80 hodin měsíčně.

Stanovení výše úhrady není u výše uvedených sociálních služeb nijak závislé na příspěvku na péči a jeho výši. Výši úhrady stanoví poskytovatel, resp. poskytovatel s osobou ve smlouvě o poskytování sociální služby. Úhrada však nesmí být vyšší, než je maximální možný limit, a to 135 Kč nebo 155 Kč za hodinu (nebo 2,25 Kč/2,58 Kč za minutu).

Poskytovatel musí zaznamenávat čas, který byl spotřebován poskytováním úkonů, chce-li po osobě požadovat odpovídající výši úhrady. Ideální je zapsat čas, kdy bylo s poskytováním úkonu započato a čas, kdy bylo jeho poskytování ukončeno. Pokud je úhrada placena až následující měsíc po měsíci, v němž byly úkony poskytovány, je stanovení výše úhrady jednoduché. Například pokud poskytování úkonů v měsíci říjen trvalo 12 hodin a 36 minut, bude výše úhrady činit při využití maximální možné výše úhrady částku 1 701 Kč. Příklad výpočtu: $[(12 \text{ h.} \times 135 \text{ Kč} = 1 620 \text{ Kč}) + (36 \text{ min.} \times 2,25 \text{ Kč} = 81 \text{ Kč})] = 1 701 \text{ Kč}$.

Pokud poskytovatel poskytuje osobě sociální službu přímo v její domácnosti, například sociální služba podpora samostatného bydlení, musí se zaměstnanec do domácnosti osoby dopravit, mnohdy autem. Čas, který je nutný pro dopravu zaměstnance poskytovatele do domácnosti osoby je časem nezbytným pro poskytnutí úkonů. Tudíž je tato doba hrazená ve výši sjednané ve smlouvě o poskytování sociální služby. Poskytovatel nesmí stanovit úhradu vyšší, než je 135 Kč za hodinu. Zkrátka: pokud samotné poskytování úkonů trvá 40 minut a doprava zaměstnance trvá 20 minut, může úhrada činit maximálně 135 Kč.

Minimální zůstatek příjmu

Zákon o sociálních službách je založen na zásadě ochrany příjmů osob, což se projevuje v ustanovení § 73 odst. 3, ve kterém je stanoveno, že pokud je osobě poskytována pobytová sociální služba domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a pobytová sociální služba ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, musí zůstat osobě po úhradě za ubytování a stravu částka ve výši alespoň 15 % jejího příjmu. Při poskytování pobytové sociální služby týdenní stacionáře musí osobě zůstat po úhradě za ubytování a stravu alespoň 25 % jejího příjmu.

Mohou ovšem nastat dvě situace v závislosti na tom, zda osoba poskytovateli sdělí výši svého příjmu. Pokud osoba v průběhu jednání se zájemcem o sociální službu poskytovateli výši svého příjmu sdělí a je zřejmé, že její příjem není dostatečně vysoký, aby po zaplacení poskytovatelem stanovené úhrady za ubytování a stravu osobě zůstalo alespoň 15 % (nebo 25 %) jejího příjmu, poskytovatel musí úhradu snížit tak, aby osobě 15 % (nebo 25 %) jejího příjmu po uhrazení ubytování a stravy zůstalo. Osoba je za tím účelem poskytovateli povinna doložit výši svých příjmů, např. předložením potvrzení o výši a druhu důchodu. Poskytovatel musí snížit osobě úhradu i v průběhu poskytování sociální služby, pokud dojde k poklesu příjmů osoby a tato skutečnost bude poskytovateli osobou oznámena.

Druhou možnou situací je, že osoba poskytovateli výši svého příjmu nesdělí. Poskytovatel v průběhu jednání se zájemcem o sociální službu musí informovat osobu o všech podmínkách poskytování sociální služby, tedy i o výši úhrady. Pakliže ani po sdělení výše úhrady za ubytování a stravu osoba poskytovateli neuvede výši svého příjmu, ale souhlasí s výši poskytovatelem stanovené úhrady, nejedná se o porušení zákona o sociálních službách poskytovatelem. Lze doporučit, aby poskytovatel vždy informoval osoby o možnosti snížení úhrady dle § 73 odst. 3 zákona o sociálních službách a tuto skutečnost zaznamenal v záznamech o jednání se zájemcem o sociální službu.

Zákon o sociálních službách dále stanoví, co se pro účel sjednání úhrady a její výše rozumí příjmem, odkazuje v této oblasti na zákon o životním a existenčním minimu[3]. Příspěvek na péči za příjem

považován není. Příjmem jsou například příjmy ze závislé činnosti, dávky nemocenského a důchodového pojištění, příspěvek na živobytí a další pravidelné nebo opakující se příjmy.

Zákon o sociálních službách ve vztahu k sjednávání úhrad za ubytování a stravu hovoří pouze o příjmech osob. Příjmem není jiný hmotný nebo nehmotný majetek osob, tedy ani úspory nebo vklady.

Doplácení úhrady

Může nastat situace, kdy o sociální službu požádá osoba, která má nízký příjem, ovšem disponuje značnými úsporami na bankovním účtu a tyto skutečnosti poskytovateli sdělí. Poskytovatel nemůže sjednat s touto osobou plnou výši úhrady s odůvodněním, že osoba má možnost čerpat ze svých úspor. Ani nemůže postupovat tak, že formálně s osobou sjedná úhradu v takové výši, aby po jejím zaplacení osobě zůstalo 15 % nebo 25 % příjmu s tím, že rozdíl mezi plnou výší úhrady a její sníženou výší osoba doplatí ze svých úspor. V obou případech by se jednalo o porušení zákona o sociálních službách.

Poskytovatel by mohl argumentovat tím, že osobu o všem řádně informoval v průběhu jednání se zájemcem a osoba se zvoleným postupem souhlasila a jde o projev její svobodné vůle. Tento argument poskytovatele však nemění nic na skutečnosti, že zákon o sociálních službách ukládá povinnost přímo poskytovateli, aby s osobou sjednal úhradu v mezích stanovených v § 73 až 77 zákona o sociálních službách. I kdyby osoba chtěla platit za ubytování částku 5 000 Kč denně a trvala na tom, poskytovatel nemůže takovou úhradu sjednat. Poskytovatel má povinnost sjednat úhradu za ubytování a stravu maximálně ve výši, která je stanovena zákonem o sociálních službách.

Jediným správným postupem je ten, který stanoví zákon o sociálních službách. Správný postup je, že v situaci, kdy osoba nemá dostatečný příjem na úhradu nákladů, se poskytovatel dohodne s třetí osobou na spoluúčasti při úhradě nákladů.^[4] Pokud se poskytovatel s jinou osobou na spoluúčasti při úhradě nákladů nedohodne, nemůže jakýmkoliv jiným způsobem požadovat po osobě, aby rozdíl mezi sníženou úhradou a plnou úhradou hradila.

Vyúčtování

Zákon o sociálních službách nejen, že ukládá poskytovateli, aby ve smlouvě sjednal úhradu v rámci výše úhrady stanovené v § 73 až 77, ale aby ve smlouvě upravil i vyúčtování úhrady. Způsob vyúčtování je jednou z povinných náležitostí smlouvy.

Smyslem vyúčtování je, aby osoba vždy uhradila pouze to, co dle smlouvy hradit má. Vyúčtování je založeno na porovnání sjednané výše platby se skutečností (počet dní pobytu v zařízení, počet a druh odebraných jídel, využití fakultativní činnosti atd.). Výsledkem může být buď shoda, nebo vznik přeplatku nebo nedoplatku.

Inspekce poskytování sociálních služeb

Kontrola, zda je výše úhrady sjednána v souladu se zákonem o sociálních službách a vyhláškou, je v působnosti inspekce sociálních služeb (dále jen „inspekce“). Dle § 97 odst. 3 zákona o sociálních službách je předmětem inspekce posouzení, zda je výše úhrady sjednána v rámci výše úhrady stanovené v § 73 až 77.

Inspekce má roli kontrolní. Její úlohou je zjistit skutečný stav a porovnat jej se stavem, který má být dle zákona o sociálních službách. V případě, kdy inspekce zjistí, že poskytovatel sjednal vyšší úhradu, než mu zákon o sociálních službách umožňuje, popíše tuto skutečnost v protokolu o inspekci poskytování sociální služby a následně zahájí správní řízení o spáchání přestupku dle § 107 odst. 2

písm. o) zákona o sociálních službách. Stanovení vyšší úhrady za poskytnutí sociální služby, než je maximální výše úhrady stanovená prováděcím právním předpisem, je přestupkem.

Výsledkem správního řízení bude rozhodnutí o přestupku a uložení sankce poskytovateli, nikoliv sjednání nápravy pro konkrétní osoby, vůči nimž poskytovatel postupoval protiprávně.

Bc. Lukáš Polách

e-mail: Polach.L@email.cz

[1] § 91 odst. 2 písm. e) zákona č. [108/2006](#) Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

[2] zákon č. [111/2006](#) Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

[3] zákon č. [110/2006](#) Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

[4] § 71 odst. 3 zákona č. [108/2006](#) Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci - kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamacie vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)